

Koulutuksen tasa-arvo yläkoulussa

– mitä haastatteluaineisto kertoo maskuliinisuuksista ja poikien kouluarjesta?

Tietoarkistoseminaari 12.10.2021

Marja Peltola

Esityksen rakenne

- Taustaa – miksi tutkia maskuliinisuuksia yläkoulussa?
- Hanke, aineisto ja menetelmät
- Pojat koulussa: lyhyesti tutkimustuloksia
- Mitä tutkimuksen jälkeen?
Tutkimusdatan arkistointi,
jatkotutkimus, yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Miksi tutkia maskuliinisuuksia koulussa?

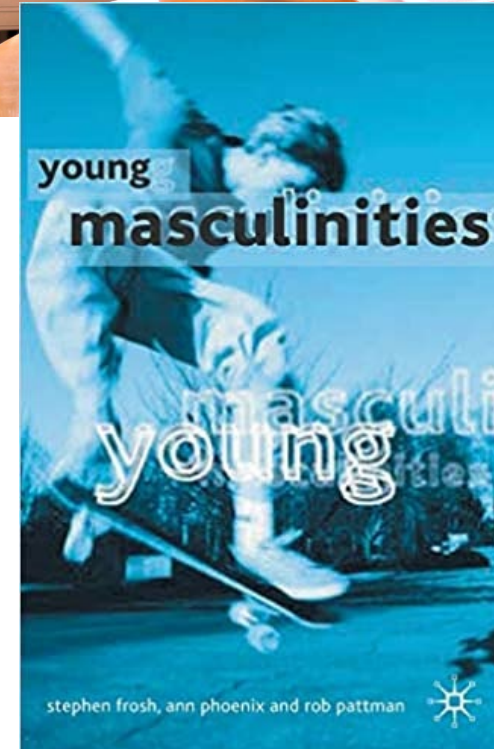
- Huoli pojista ja maskuliinisuuksista Suomessa ja muualla ('boy crisis')
 - PISA-testien sukupuolierot, kouluun kiinnittymisen ja koulumenestyksen haasteet, syrjäytymisriski, terveyskäyttäytyminen, väkivalta...
- Muuttuva (suomalainen) yhteiskunta, muuttuvat maskuliinisuudet?
 - Monietnisyys, digitalisoituminen, vähemmistöjen oikeudet ja tasa-arvo media- ja julkisessa keskustelussa
 - Pojat viihtyvät koulussa ja ovat elämänsä tyytyväisiä useammin kuin tytöt, monella "hyvinvointimittarilla" voivat tyttöjä paremmin; nuorten miesten ongelmajuominen vähenee, useammanlaisia maskuliinisuuksia esiintyy mediassa ja nuorten miesten puheessa (esim. Vettenranta ym. 2018; Törrönen & Roumeliotis 2013; Eerola 2014)
 - Miestutkimuksen kentällä keskustelu "inklusiivisesta maskuliinisuudesta" – ja sen kritiikki
- Poikien keskinäiset erot! Yhteiskuntaluokka, etnisyys, seksuaalinen suuntautuminen jne. → monenlaiset maskuliinisuudet

Mikä hanke?

Masculinities and Ethnicities in New Times: 12–15-year-olds in Helsinki schools

Joht. Ann Phoenix, rahoitus HY:n tutkijakollegium ja Jane ja Aatos Erkon säätiö 2017–2018

- Miten 12–15-vuotiaat nuoret itse ymmärtävät maskuliinisuudet ja niiden merkityksen koulussa ja elämässään laajemmin?
- Onko näkyvissä ”inklusiivista maskuliinisuutta”, jossa hierarkkiset maskuliinisuuden erottelut – esimerkiksi pelko ”homoksi” tai ”nörtiksi” leimautumisesta – eivät enää kaventaisi poikien olemista?
- Taustalla myös 2000-luvun alun hanke *Young Masculinities: understanding boys in contemporary society*

Aineisto ja aineistonkeruu

- Haastatteluaineisto (n=32) kolmessa koulussa + yhdellä nuorisotalolla, neljällä erilaisella asuinalueella (→heterogeenisyys osallistujien sosioekonomisissa ja etnisissä taustoissa)
- Ryhmähaastattelut ja yksilöhaastattelut →”kollektiivinen” ja yksilökeskeisempi puhe
- Mukaan kutsuttiin kaikki oppilaat koulujen valikoimissa luokissa – pääsääntöisesti tytöt kokivat että maskuliinisuuksia koskeva tutkimus ei koske heitä

Ikä	Ryhmä	Yksilö	Sukupuoli	Ryhmä	Yksilö	Etninen tausta ¹	Ryhmä	Yksilö
12	11	7	Poika	22	21	Suomalainen	20	13
13	8	7	Tyttö	3	1	Kaksikulttuurinen	3	3
14	4	6	Trans	1		Maahanmuuttotausta	3	6
15	3	2	Yht.	26	22	Yht.	26	22
Yht.	26	22						

¹ Osallistujien taustamaat olivat Suomi, Eritrea, Irlanti, Italia, Korea, Nepal, Somalia, Venäjä, Viro ja Yhdysvallat

Tuloksia: ristiriitainen maskuliinisuuspuhe

- **Yhtäältä** pojat korostavat tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, haluavat painaa sosiaaliset erot merkityksettömiksi ja esittää itsensä monenlaisia maskuliinisuuksia hyväksyvinä, rentoina, ”suvaitsevaisina” ja ”moderneina” poikina
- **Toisaalta** samoissa haastatteluissa luodaan yksinkertaistavia erotteluja tyttöjen ja poikien välille ja tuotetaan uudelleen monet ”perinteiset” maskuliinisuuden hierarkiat
 - Urheilullisuus, vitsailu ja vitsien kestäminen, homososiaalisuus ja sosiaalinen inklusiivisuus, ”turhasta valittamisen” tai loukkaantumisen välttäminen ja väkivalta maskuliinisina pidettyjä ominaisuuksia
 - ”Nössöys ja nörttiys” vältettäviä
 - Homottelu edelleen keskeinen maskuliinisuuden kontrolloinnin keino – joskin ”vain vitsillä”
 - Luonnollistettu sukupuoli, jossa tyttömäistä on kouluun panostaminen, turhasta valittaminen, klikkiytyminen, tunteista puhuminen, (romanttinen) pojista kiinnostuminen
 - Sukupuolinormien ylittäminen sallitumpaa tytöille kuin pojille

Koulutyö ja sukupuoli – epäoikeudenmukaisuuden kokemuksia ja erontekoja

Kyl se totta kai vaikuttaa et on sellanen siel tytöissä kuka panostaa kouluun ihan sata lasissa. Totta kai en mä sano et mä en panostais kouluun mut mul on muuhunki aikaa ku kouluun. Ehkä just sen takii et siel on niit tyttöi jotka panostaa siihe kouluun niin hirveesti nii se voi vaikuttaa. (*Onni, 14 vuotta*)

Mikael: Jos luokas on tapahtunu jotain niin sit se aina, tuntuu jotenki et se yleistetään vähän poikiin koska me kuitenkin riehutaan enemmän kun ne. (...) [Pojat] saattaa olla rauhattomat mut joskus myös tytötki saattaa alkaa nauraa ja huutelee ja tällai. Mut pojat tekee sen paljon näyttävämmin jos ne tekee jotain vaik, mut tytöt on, tosi, ne on hyvii siin, ne pystyy esim kännykkää silleen nopeesti kattoo tai jotain mut pojat ei oikein siihen.
MP: Et tytöt tekee sillai salaa kaikkee kiellettyä?
Mikael: Nii, salaa, eikä jää kiinni. (*Mikael, 12 vuotta*)

Millainen poika pitää olla?

[Pojat loukkaantuu] varmaan jostain et [sanotaan et] on nössöi tai nörttei tai jotain semmosta. (...)
Nössöys on vähän semmost et, no esimerkiksi, ei mee keskustaan ku siel voi tapahtua jotain. (...) Et vähän ylireagoi ja sit se nörttiys on semmost et ei oikeen keskity mihinkään muuhun ku tietokoneisiin ja kouluun. (*Daniel, 13 vuotta*)

Kun tyttö tekee jotain mikä on poikamaista, hänelle taputetaan mutta kun poika tekee jotain mitä on tyttömäistä, hänelle nauretaan. (*Martin, 15 vuotta*)

Musta tuntuu et jotkut pojat on vaan sellasia et, pitää olla sellanen kova et tunteet ei saa näkyä ja tälle. Yleensä jos tytöillä on paha mieli ne yleensä menee jonkun kaverin luo. Mut sit sulla ei oo välttämättä sitä kaveria. Niin sit vaikka jos sä itkisit nii kaikki muut ois heti silleen et miks sä itket sä oot mies, sillee tälle tiedätsä, et kyl me tiedetään susta tuntuu pahalta mut ei sun tarvi näyttää sitä. (*Liban, 14 vuotta*)

Homottelu ”on tyhmää”, mutta silti se jatkuu

MP: Et poikiin edelleen käytetään hakkumasana sitä homoa?

Lauri: Se on varmaa yleisin haukkumasana [naurua].

Onni: Se yleensä lisätään jonkun sanan perään tai silleen (...), esim ootsä joku taitoluistelijahomo tai joku tälläne, et se lisätään sinne perään. (...)

MP: Okei. Mitä te ootte mieltä siitä että sitä käytetään sillai haukkumamielessä?

Onni: Se ei toimi, se on yks tyhmimmistä jutuista mitä sä voit sanoo, koska se ei, esim mun eno on homo ja se ei liity siihen millään tavalla, et se on ihan samanlainen ihminen ku sinäki. (...)

MP: Loukkaantuuks ihmiset siitä?

Onni: En mä ainakaan koskaan, aika harvoin kukaan koska useimmat ymmärtää sen et se on yks turhimmist haukkumasanoist. (...)

Lauri: Saattaa olla et jos on vaik uudet kengät tai uus paita tai jotain vastaavaa, nii saattaa sanoo et uudet kengät näyttää homolta tai tälläst [naurahtaa]. (*Onni ja Lauri, 14 vuotta*)

Mitä tulokset kertovat tasa-arvon haasteista koulussa?

Pojat pyristelevät etäämmälle ”perinteisistä” ja kapeista maskuliinisuuskäsityksistä, mutta käytännön tasolla vanhoilla ajatuksilla, toimintatavoilla ja arvostelmilla on vielä vahva ote.

- Koulumenestyksellä on merkitystä, mutta harva ottaa riskiä, että tulisi nähdä ”liian” velvollisuudentuntoisena, ahkerana ja tottelevaisena → riski polarisoitumiseen esim. luokkataustan ja vanhempien resurssien mukaan?
- Koulujen vertaisryhmät ovat edelleen varsin heteronormatiivisia, erityisesti pojille → seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asema ja hyvinvointi
- Etnisiä vähemmistöjä edustavat pojat nähdään herkemmin joko villeinä ja ”liian maskuliinisina” tai ”feminiinisinä” – myös poikien vertaisryhmissä läsnä olevaan rasismiin on vaikea puuttua vertaisryhmän sisältä käsin, kun se tapahtuu ”vitsillä”.

Toisaalta poikien puheessa läsnäoleva ristiriitaisuus kertoo muutoksen mahdollisuudesta!

Tutkimushanke loppui – mitä sitten tapahtui?

- Tutkimushanke päättyi vuonna 2018 – tällöin oli hyvin vähän tuloksia julkaistu (niitä oli kuitenkin esitelty seminaareissa ja konferensseissa → tiedeyhteisön sisäinen keskustelu)
- Tutkimuksen aineisto tallennettiin Tietoarkistoon 2019 ja avattiin tutkimuskäyttöön 2020
 - Miksi tutkijat joskus vastustavat ajatusta aineistojen arkistoinnista? Miksi arkistointi ehkä kuitenkin kannattaa?
- Työ ei päättynyt – analyysi, julkaiseminen, tulosten esittäminen ammattilaisille ja mediakeskustelu on jatkunut tähän päivään asti – ja uutta rakentuu vanhan päälle

Pitääkö pojan olla villi ja vahva?

Yläkouluikäiset pojat sanoutuvat irti perinteisistä miehen malleista. Vanhat ihanteet pilkottavat silti pinnan alta.

Hyvin sanottu

Hyvin sanottu Tampereella: Nuorten miesten ahdas malli

🕒 43 min 📅 la 12.6.2021 🗨️ 8 kk 16 pv 👁️ 23283 katselua

Kymmenet tuhannet miehet eivät opiskele tai hae töitä. Miehet johtavat myös päihdeongelma- ja väkivaltatilastoja. Lisäksi miehillä on suurempi syrjäytymisriski ja he päätyvät naisia todennäköisemmin asunnottomiksi. Yhtenä syynä miesten pahaan oloon on liian ahdas miesmalli. Viime aikoina on kuitenkin nähty

Naisiasiatoimisto Kaartamo & Tapanainen

“Pojat yrittävät jättää kovan miehen mallin”

Julkaistu: ke 7.10.2020 · Kuunneltavissa toistaiseksi · 4627 kuuntelukertaa

Elämä

Huoli suomalaispojista sai tutkijakaksikon kysymään pojilta, vaikenevatko he tunteistaan, mikä koulussa mättää ja miksi he ... toisiaan – tulokset

Jäbän malli

Miro Olsoni, Nasim Selmani ja Nosh A Lody olisivat nuoruudessaan halunneet kuulla miesten puhuvan julkisesti tunteistaan. Nyt he ovat itse miehiä, jotka käsittelevät podcastissaan surua, pelkoa, häpeää ja rakkautta.

Tutkimus jatkuu...

Vuonna 2022 julkaistaan

- Peltola & Phoenix: *Nuancing Young Masculinities. Helsinki boys' intersectional relationships in new times* (kirja)
- Peltola & Phoenix: *Doing whiteness and masculinities at school: Finnish 12–15-year-olds' narratives on multiethnicity* (artikkeli)

... ja nyt käynnissä olevista tutkimushankkeista löytyy yhtymäkohtia ja linkkejä edelliseen.

Lopuksi: tutkimus ei ole vain tutkimusta

- Sukupuoleen liittyvät teemat ovat yhdenvertaisuustutkimuksen ikuisuuskysymyksiä – erityisesti maskuliinisuuksiin liittyvät teemat ovat olleet viime vuosina pinnalla
- Tutkijalla mahdollisuus, mutta myös velvollisuus tuoda tuloksiaan laajempaan keskusteluun hankkeen raameihin sopivalla tavalla → yliopiston ”kolmas tehtävä”
 - Kuka kohdeyleisönä? Ammattilaiset, päätöksentekijät, yliopistoyhteisö, organisaatiot, media?
 - Läheskään kaikki tutkimus ei kuitenkaan saa mediahuomiota, vaikka tutkija niin haluaisikin ja vaikka aihe olisikin tärkeä
- Tutkimushanke ei ajallisesti rajaudu vain siihen aikaan, jolloin se saa rahoitusta: suuri osa varsinkin vaikuttamistyöstä tehdään vasta hankkeen loppumisen jälkeen
- Tieteen avoimuus on kasvavassa määrin tärkeä arvo niin yhteiskunnalle, rahoittajille kuin tutkimukselle itselleen – aineistojen jakamiseen liittyy eettistä punnintaa ja vastuuta

Kiitos!

Ota yhteyttä:

Marja.Peltola@tuni.fi

050 353 2956